

عبدالله الأكبر، روز اکمال دین و اتمام نعمت

دوشنبه هجدهم ذي الحجة سال دهم هجري قمری، 27 اسفند سال دهم هجري شمسی، هجدهم مارس سال 632 میلادی ...

دوشنبه هجدهم ذي الحجة سال دهم هجري قمری، 27 اسفند سال دهم هجري شمسی، هجدهم مارس سال 632 میلادی . نزدیک ظهر روز دوشنبه، به مجزّد ورود کاروان بزرگ پیامبر خدا صلي الله عليه و آله به منطقه "غدیرخم"، آن حضرت مسیر حرکت خود را به طرف راست جاده و به سمت غدیر تغییر می‌دهند .

نزدیک ظهر روز دوشنبه، به مجزّد ورود کاروان بزرگ پیامبر خدا صلي الله عليه و آله به منطقه "غدیرخم"، آن حضرت مسیر حرکت خود را به طرف راست جاده و به سمت غدیر تغییر می‌دهند و می‌فرمایند:

#171&؛ هان ای مردم! دعوت خدا را اجابت کنید. من پیام آور خدايم. raquo&

این یعنی که هنگام ابلاغ پیام مهمی فرا رسیده است. لذا فرمان می‌رسد تا منادی ندا کند: "همه بایستند! آن‌ها که پیش رفته‌اند بازگردند و آنان که پشت سرند، خود را سریعتر برسانند... آهسته آهسته همه جمعیت در محلّ از پیش تعیین شده جمع می‌گردند. همچنین از حاضران خواسته می‌شود تا کسی زیر درختان کهن سالی که در آن جا هست نرود و آن مکان برای برپایی جایگاه سخنرانی خالی بماند.

پس از این دستور، همه مرکب‌ها متوقف و مردمان پیاده می‌شوند. آنگاه برای توقف سه روزه خیمه می‌زنند. شدت گرما در اثر حرارت آفتاب و داغی زمین به حدّی است که مردم و حتی خود آن حضرت گوشه‌ای از لباس خود را بر سر انداخته و گوشه‌ای از آن را زیر پای خود قرار داده‌اند.

از طرف دیگر، پیامبر صلي الله عليه و آله چهار نفر از اصحاب خاصّ خود یعنی مقداد، سلمان، ابوذر و عمار را فراخوانده و به آنان دستور داده‌اند تا جایگاه سخنرانی را در کنار درختان بلند آماده کنند. آنان خارهای زیر درختان را می‌کنند و سنگ‌های ناهموار را جمع می‌کنند. آن جا را جارو می‌زنند و آب می‌پاشند. بعد از آن در فاصله بین دو درخت، روی شاخه‌ها پارچه‌ای می‌افکنند تا سایبانی از آفتاب باشد. سپس در زیر سایبان، سنگ‌ها را روی هم می‌چینند و از رواندازهای شتران و سایر مرکب‌ها کمک می‌گیرند و منبری به بلندی قامت آن حضرت ساخته می‌شود و روی آن را با پارچه‌ای می‌پوشانند. منبر را طوری برپا کرده‌اند که نسبت به جمعیت در وسط قرار بگیرد و پیامبر هنگام سخنرانی بر مردم مشرف باشند تا صدای حضرتش به همه برسد و همه ایشان را ببینند.

با توجه به کثرت جمعیت، "زبیهه" را که صدای بلندی دارد، انتخاب کرده‌اند تا کلام آن حضرت برای افرادی که دورتر قرار دارند، تکرار شود.

مقارن ظهر، منادی رسول الله صلي الله عليه و آله ندای نماز جماعت می‌دهد. مردم مقابل منبر جمع می‌شوند و با پیامبر خدا صلي الله عليه و آله نماز جماعت می‌گزارند. پس از نماز، پیامبر صلي الله عليه و آله از منبر غدیر بالا می‌روند. سپس علي عليه السلام را فرا می‌خوانند تا در سمت راستشان بر فراز منبر بایستند. آنگاه در حالی که دست راستشان بر شانه امیرالمؤمنین قرار دارد، سخنرانی تاریخی خود را آغاز می‌کنند. این خطابه بیش از يك ساعت به طول می‌انجامد.

پیشوای مهربان در ابتدا به حمد و ثنای الهی می‌پردازد و سپس می‌افزایند که: باید فرمان مهمی درباره علی بن ابی‌طالب ابلاغ کنم که اگر این پیام را نرسانم، رسالت الهی را نرسانده‌ام:

#171&؛ یا ایها الرسول! بیغ ما أنزل إلیک من ربک و إن لم تفعل، فما بلغت رسالتی raquo& (مأئده/ 67)

پس از آن، امر مؤکد پروردگار را درباره اعلام ولایت به صراحت مطرح می‌دارند: جبرئیل سه بار بر من نازل شده و از طرف خداوند مرا مأمور کرده است که در این جایگاه به پاخیزم و بر هر سپید و سیاهی اعلام کنم که: #171&؛ علی بن ابی‌طالب برادر من و وصی من و جانشین من بر امتّم و امام بعد از من است. نسبت او به من همانند هارون به موسی است؛ جز این که پیامبری بعد از من نیست و او صاحب اختیار شما بعد از خدا و رسولش است. raquo& خداوند در این مورد آیهای از کتابش بر من نازل کرده است:

#171&؛ إنما ولیکم الله و رسوله و الذین آمنوا الذین یقیمون الصلاة و یؤتون الزکاة و هم راعون raquo& (مأئده/ 55)

#171&؛ صاحب اختیار شما خدا و رسول اویند و کسانی که ایمان آورده‌اند و نماز برپا می‌دارند و در حال رکوع زکات می‌پردازند. raquo&

پسر عمّم- فرزندان ابوطالب علیهما السلام- است که نماز را برپا داشته و در حال رکوع زکات داده است و در هر حال خداوند - عزوجل- را قصد می‌کند. خداوند از من راضی نمی‌شود، مگر آن چه را در حقّ علي بر من نازل شده است ابلاغ کنم.

سپس امامت دوازده امام بعد از خود را تا آخرین روز دنیا اعلام می‌کنند تا همه طمع‌ها يك باره قطع شود: #171&؛ حلالی نیست مگر آن چه خدا و رسولش و آنان (امامان) حلال کرده باشند و حرامی نیست مگر آن چه خدا و رسولش و آنان (امامان) بر شما حرام کرده باشند. خداوند - عزوجل- حلال و حرام را به من شناسانده است و آن چه را پروردگار از کتابش و حلال و حرامش به من آموخته به علي سپرده‌ام. ای مردم! او از طرف خداوند امام است. هر کس ولایت او را انکار کند، خداوند هرگز توبه‌اش را نمی‌پذیرد و او را نمی‌بخشاید. بدانید که جبرئیل از جانب خداوند این خبر را برای من آورده است که: هر که با علي دشمنی کند و ولایت او را نپذیرد، به لعنت و خشم خداوندی گرفتار می‌گردد. raquo&

ای مردم! علی و پاکان از فرزندانم از نسل او « ثقل اصغر«ند و قرآن « ثقل اکبر« است. هر يك از این دو از دیگری گزارش می‌دهد و با آن موافق است. آن‌ها از یکدیگر جدا نمی‌شوند تا بر سر حوض کوثر بر من وارد شوند. بدانید که امیرالمؤمنین جز این برادر نیست. بدانید که "امیرمؤمنان" بودن برای احدی جز او روا نیست.«

سپس پیامبر صلی الله علیه و آله امیرالمؤمنین علیه‌السلام را به نزدیک خود فرا خوانده، بازوان آن حضرت را می‌گیرند و بلند می‌کنند تا همگان ایشان را به چشم خویش ببینند و راه هر گونه شك و شبهه‌ای تا آخر روزگار بسته باشد. آن گاه بانگ بر می‌دارند:

« مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ«

« هر که من صاحب اختیار اویم، این علی صاحب اختیار اوست.«

در پس این ندا، پیامبر خدا صلی الله علیه و آله، رو به آسمان سخن می‌گویند: « پروردگارا! تو هنگام روشن شدن این مطلب و منصوب داشتن علی در این روز این آیه را درباره او نازل کردی:

« الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا« (مائده/3)

« وَ مَنْ يَتَّبِعْ عِبْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ« (آل عمران/85)

« امروز دینتان را کامل کردم و نعمت خود را بر شما تمام داشتم و از اسلام به عنوان دین شما راضی شدم.«

« هر که آیینی جز اسلام برگزیند، هرگز از او قبول نمی‌شود و در آخرت از زیان کاران خواهد بود.«

گویي پیشوای دل آگاه و آینده‌نگر می‌داند منافقان و شیاطین بر سر راه هدایت خواهند نشست و امامان هدی علیهم السلام را در راه مطامع خویش، شهید خواهند کرد. این است که در بخش دیگری از خطبه، در وصف آخرین حجّت الهی چنین فرمودند:

« بدانید که آخرین امامان، مهدی قیام کننده از ماست. اوست پیروزمند بر ادیان. اوست انتقام گیرنده از ظالمان. اوست چیره بر هر قبیله‌ای از اهل شرك و هدایت کننده آنان. اوست که هر صاحب فضیلتی را بر پایه فضلش و هر صاحب جهالتی را به قدر جهلش منزلت و جایگاه می‌دهد. اوست انتخاب شده الهی. اوست وارث هر علم و محیط بر هر فهم. اوست خبر دهنده از پروردگارش و بالابرنده آیات حق. اوست که پیشینیان به او بشارت داده‌اند.«

بدانید او ولی خدا در زمین است و حکم کننده الهی در میان بندگان و امین او در آشکار و نهان.

« پروردگارا! تو شاهد باش که من ابلاغ کردم.«

بدین سان، راه غدیر تا به قیامت روشن می‌گردد و چراغ‌های هدایت و کشتی‌های نجات يك به يك معرفی می‌شوند تا حجّت کامل گردد و کسی را تخلف از آن جایز نباشد.

اینک... ما نیز به انتظاریم که موعود عدالت گستر بیاید و زمین پر فساد را آسمانی کند و انسان در بند خاک را به افلاک برد.

ای دوست غدیری من! برماست که پیام غدیر را برسانیم؛ چرا که این وظیفه را پیامبر رحمتان بر ما بایسته ساخت:

« فَلْيُبَلِّغِ الْحَاضِرَ الْغَائِبَ وَالْوَالِدَ الْوَلَدَ إِلَيَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ«

« پس حاضران به غایبان و پدران به فرزندان برسانند... تا روز رستاخیز.«

... سرانجام، مراسم غدیر در پنج‌شنبه، بیست و یکم ذی‌الحجه سال دهم هجری قمری و اول فروردین ماه سال یازدهم هجری شمسی، پس از برنامه سه شبانه روز بیعت و تبریک، پایان پذیرفت.